

Sygn. akt III AUa 601/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Górską
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2016 r. w Szczecinie

sprawy M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość renty

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 maja 2015 r. sygn. akt VII U 1509/14

1. oddała apelację,
2. odstępuje od obciążenia ubezpieczonego M. M. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górską SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 601/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 marca 2014 r., po rozpoznaniu wniosku M. M. z 9 grudnia 2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przeliczył podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy ubezpieczonego od 1 grudnia 2013 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony, który domagał się jej zmiany i przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczony wskazał, że wniosek o rentę złożył 7 czerwca 1994 r. W ocenie ubezpieczonego, uwzględniając lata 1974 – 1983, wskaźnik wysokości wymiaru

renty jest wyższy o 7,29% od przyjętego w zaskarżonej decyzji. Nadto zakwestionował niezastosowanie aktualnie obowiązującej kwoty bazowej oraz nieuwzględnienie do wysokości renty okresu od 1 lipca 2008 r. do 31 marca 2014 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, pomimo przedłożenia Rp-7.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację. Nadto organ rentowy wskazał, że zastosowany wskaźnik podstawy wymiaru jest najkorzystniejszy dla ubezpieczonego. Niemożliwe było uwzględnienie do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynagrodzeń z lat 1974-1983, ponieważ lata te nie mieszczą się w dwudziestolecie poprzedzającym rok zgłoszenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy, które trwa od 1975 roku do 1994 roku. W ocenie organu rentowego renta z tytułu niezdolności do pracy przyznana decyzją z 11 września 1995 r. w wyniku rozpatrzenia wniosku z 25 lipca 1995 r. jest świadczeniem odmiennym rodzajowo od wcześniej przyznanej renty na podstawie ustawy z 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, więc w przypadku ubezpieczonego nie zachodzi kontynuacja wypłaty świadczeń i za datę wniosku należy przyjąć 25 lipca 1995 r., a nie 7 czerwca 1994 r.

Wyrokiem z 14 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny i rozważania prawne.

M. M. urodził się (...).

Organ rentowy decyzją z 27 czerwca 1994 r. przyznał ubezpieczonemu rentę inwalidzką II grupy inwalidów na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin.

W związku z zaliczeniem ubezpieczonego przez Obwodową Komisję Lekarską do spraw Inwalidztwa i zatrudnienia orzeczeniem z 12 lipca 1995 r. do trzeciej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia, organ rentowy decyzją z 22 sierpnia 1995 r. wstrzymał mu wypłatę renty przyznanej decyzją z 27 czerwca 1994 r., wskazując że renta inwalidzka dla rzemieślnika przysługuje w przypadku zaliczenia do I lub II grupy inwalidzkiej.

Decyzją z 11 września 1995 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej dla inwalidy III grupy, poczynając od 1 września 1995 r. Do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjęto wynagrodzenie od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1984 r., wskaźnik wymiaru wyniósł 117,07%, kwota bazowa wynosiła 580,42 zł, a podstawa wymiaru 926,21 zł. Decyzją z 2 października 1996 r. do wyliczenia podstawy wymiaru przyjęto kwotę bazową 666,96 zł. Decyzją z 15 marca 2007 r. kwota bazowa została podwyższona do 94,5% przeciętnego wynagrodzenia, a decyzją z 15 marca 2008 r. do 100 % przeciętnego wynagrodzenia.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji wynika także, że 9 grudnia 2013 r. M. M. wniósł o przeliczenie świadczenia, w tym obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z najkorzystniejszych 10 kolejnych lat pracy i przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyliczony z 20 najkorzystniejszych lat (1971 – 1988, 1992 – 1993) wynosi 99,89 %, z 10 kolejnych lat wybranych z dwudziestolecia poprzedzającego rok zgłoszenia wniosku o rentę, tj. 1975-1984 wynosi 124,42 %, z 10 kolejnych lat wybranych z dwudziestolecia poprzedzającego rok zgłoszenia wniosku o przeliczenie i przypadających po przyznaniu świadczenia, tj. 2003-2012 wynosi 15,53 %, natomiast wyliczony z 5 lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1984 r., przy uwzględnieniu dodatkowych składników wynagrodzenia, wynosi 129,15 %.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy przeliczył podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy ubezpieczonego. Do ustalenia podstawy wymiaru renty organ rentowy przyjął wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 5 lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1984 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 129,15 %. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową 717,16 zł wyniosła 926,21 zł. Podstawa wymiaru po waloryzacji od 1 marca 2013 r. wyniosła 2.615,72 zł,

a od 1 marca 2014 r. wyniosła 2.657,57 zł. Świadczenie po waloryzacji w okresie od 1 września 1996 r. do 1 marca 2013 r. wynosi od 1 marca 2013 r. 1.342,91 zł, a po waloryzacji od 1 marca 2014 r. 1.364, 40 zł.

Sąd Okręgowy ustalił nadto, że decyzją z 23 kwietnia 2014 r. organ rentowy przeliczył rentę ubezpieczonego, uwzględniając do jej wysokości okres zatrudnienia od 1 lipca 2008 r. do 31 marca 2014 r. z tytułu zatrudnienia w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością.

Sąd Okręgowy uznał, na podstawie przepisów art. 110 ust. 1 oraz art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że spór w sprawie dotyczył tego, jak należy liczyć dwudziestolecie poprzedzające rok zgłoszenia wniosku o rentę – czy od daty złożenia wniosku o tzw. rzemieślniczą rentę inwalidzką (1974-1993 jak domagał się ubezpieczony), czy też od daty złożenia wniosku o rentę inwalidzką z ogólnego stanu zdrowia (1975-1994 jak przyjął organ rentowy).

W ocenie Sądu Okręgowego niemożliwe jest uwzględnienie do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzeń z lat 1974-1983, ponieważ lata te nie mieszczą się w dwudziestoleciu poprzedzającym rok zgłoszenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy, które trwa od 1975 roku do 1994 roku. Ubezpieczony był uprawniony od 14 czerwca 1994 r. do 31 sierpnia 1995 r. do renty inwalidzkiej na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, ale wskutek zmiany stopnia inwalidztwa, prawo do tego świadczenia utracił. Sąd I instancji uznał, że renta przyznana decyzją z 11 września 1995 r. jest świadczeniem odmiennym rodzajowo, a więc nie zachodzi kontynuacja wypłaty świadczeń. Za datę wniosku, od której należy liczyć okres, o jakim mowa w art. 111 ust. 1 pkt 2, należy przyjąć 25 lipca 1995 r., a nie 7 czerwca 1994 r.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się ubezpieczony, który domagał się zmiany orzeczenia i ponownego przeliczenia świadczenia rentowego za wskazany okres. Ubezpieczony wskazywał, że od 16 czerwca 1994 r. nieprzerwanie jest na rencie. Nie było przerwy pomiędzy rentą II grupy inwalidzkiej z 27 czerwca 1994 r. a rentą z III grupy. Wniosek o rentę złożył jeszcze będąc na II grupie. Organ nieprawidłowo podał, że prawo do renty ustało 1 września 1995 r. a nowa renta przyznana została od 11 września 1995 r. W ocenie ubezpieczonego renta ciągle była ta sama, zmieniła się jedynie grupa inwalidzka. Przy przeliczeniu renty korzystniejsza jest dla niego pierwsza renta, ustalona 27 czerwca 1994 r.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Odwoławczy podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720).

Przedmiotem sporu między stronami było, czy dopuszczalne i zasadne jest uwzględnienie do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty ubezpieczonego, wynagrodzeń z lat 1974 – 1983. Należało ustalić od jakiej daty należy liczyć dwudziestolecie poprzedzające rok zgłoszenia wniosku o rentę.

W myśl przepisu art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.), wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia

emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego: z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Przypomnieć należy, że decyzją z 27 czerwca 1994 r. przyznano ubezpieczonemu, na podstawie przepisów ustawy z 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin, prawo do renty inwalidzkiej II grupy inwalidów. Świadczenie to zostało ubezpieczonemu wstrzymane decyzją z 22 sierpnia 1995 r. Kolejną decyzją z 11 września 1995 r. ubezpieczonemu zostało przyznane prawo do renty inwalidzkiej dla inwalidy III grupy. Renta ta została przyznana M. M. z ogólnego stanu zdrowia na podstawie przepisów ustawy z 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Świadczenie to ubezpieczony pobiera do dzisiaj.

Mając na względzie powyższe podkreślić należało, że podstawy prawne przyznania ubezpieczonemu świadczeń rentowych w 1994r. i w 1995 r., były odmienne. W ocenie Sądu Odwoławczego, prawidłowo przyjął Sąd I instancji, że złożenie przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w 1995 r., wiązało się z ustaleniem prawa do świadczenia innego rodzajowo niż wcześniej pobierane. Renta została przyznana na innej podstawie prawnej. Determinuje to możliwość wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględniając okres od 1975 do 1994 r. Lata te mieszczą się bowiem w dwudziestolecium poprzedzającym rok zgłoszenia wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy, a więc rok 1995.

Przy wyliczaniu zatem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia z uwzględnieniem okresu przypadającego na lata 1975 do 1994, organ rentowy nie popełnił żadnego merytorycznego błędu. Ubezpieczony nie dostrzega różnicy między pobieraniem jednego i drugiego świadczenia. Zarówno decyzja z 27 czerwca 1994 r., jak i decyzja z 22 sierpnia 1995 r. przyznawały ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Jednakże z punktu widzenia obowiązujących przepisów, miała znaczenie podstawa prawna przyznania świadczenia. Ustalenie, na jakiej podstawie przyznano prawo do świadczenia, istotne jest z punktu widzenia prawa do przeliczenia świadczenia. Świadczenia, które pobierał ubezpieczony są dwoma świadczeniami rentowymi, przyznanymi na innej podstawie prawnej i w oparciu o inne okoliczności faktyczne. Decyzją z 27 czerwca 1994 r. przyznano ubezpieczonemu rentę ze względu na zaliczenie go do II grupy inwalidzkiej. Natomiast decyzją z 1995 r. przyznano ubezpieczonemu prawo do świadczenia rentowego z powodu zaliczenia go do III grupy inwalidów.

Przepisy mające zastosowanie w niniejszej sprawie uzależniają możliwość przeliczenia otrzymywanego świadczenia od złożonego wniosku o prawo do tego świadczenia. W związku z czym zasadnicze znaczenie miało ustalenie daty złożenia wniosku świadczenia rentowego pobieranego przez ubezpieczonego oraz ustalenie podstawy prawnej wydanej decyzji przyznającej prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Wniosek o przyznanie prawa do renty ubezpieczony złożył 22 sierpnia 1995 r. W dacie składania pierwszego wniosku o prawo do renty obowiązywała natomiast ustawa z 18 grudnia 1976 r., która przyznanie prawa do świadczenia uzależniała od zaliczenia rzemieślnika do II grupy inwalidów. Decyzja przyznająca ubezpieczonemu prawo do świadczenia została wydana w oparciu o oświadczenia ubezpieczonego znajdujące się we wniosku o przyznanie renty. Ubezpieczony w tym czasie prowadził działalność i zaznaczył, że posiada dochód z innych źródeł niż umowa o pracę, a mianowicie z pracy nakładczej, chałupniczej. Ubezpieczony nie kwestionował decyzji, która wstrzymywała wypłatę świadczenia dla osób prowadzących działalność. Sam złożył wniosek o przyznanie mu renty, tym razem ze względu na ogólny stan zdrowia, bowiem ubezpieczonemu zmieniono grupę inwalidzkiej z II na III grupę. Ubezpieczony nie kwestionował stanu faktycznego będącego podstawą wydania decyzji z 11 września 1995 r., nie kwestionował także podstawy prawnej decyzji, bowiem wtedy było to dla niego korzystne. W związku z powyższym, jak trafnie wskazywał Sąd Okręgowy, brak jest kontynuacji wypłaty świadczeń. Decyzje o przyznaniu prawa do renty wydawane były zgodnie ze zgłaszanymi przez ubezpieczonego wnioskami, zgodnie ze stanem faktycznym, jaki deklarowany był przez M. M..

Prawo do świadczeń przyznawane jest najwcześniej od miesiąca, w którym ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie prawa do świadczenia. Na wydane rozstrzygnięcie nie miała więc wpływu okoliczność, że w okresie po wydaniu decyzji z 11 września 1995 r. ustalono, że niezdolność do pracy ubezpieczonego powstała od 1983 r. Nadto wcześniej ubezpieczony pobierał rentę w związku z uznaniem go za inwalidę II grupy inwalidzkiej, i było to świadczenie w wyższej wysokości. Nawet jeśli grupa inwalidzka została podwyższona, by dostać świadczenie, to ubezpieczony już na tym skorzystał. Nie zasługuje na uwzględnienie argumentacja ubezpieczonego, że organ rentowy powinien już przy wydawaniu pierwszej decyzji zastosować ustawę z 1982 r. Ubezpieczony składając wniosek o przyznanie renty prowadził działalność gospodarczą i organ rentowy prawidłowo stosował przepisy, które odnosiły się właśnie do osoby prowadzącej taką działalność. Nie można twierdzić, że okoliczności faktyczne, które były podstawą wydania decyzji, nie mają obecnie znaczenia.

Oczywiście można organowi rentowemu zarzucać, że jego polityka informacyjna nie odpowiada ubezpieczonym. Ale ZUS nie jest w stanie informować o wszystkim każdego ubezpieczonego. Organ rentowy nie miał też możliwości poinformowania ubezpieczonego o przepisach, które obecnie umożliwiają przeliczenie świadczenia, gdyż w dacie wydawania decyzji ustawa dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie obowiązywała.

W związku z tym, że brak jest podstaw faktycznych i prawnych, aby uwzględnić odwołanie ubezpieczonego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego, jako oczywiście bezzasadną.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążania ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego ze względu na charakter sprawy, która dotyczyła możliwości przeliczenia ubezpieczonemu wysokości otrzymywanego świadczenia. Ubezpieczony pozostaje osobą niezdolną do pracy, nadto niniejsza sprawa była dla niego ważna życiowo.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górska SSA Barbara Białecka